

Benefis prof. Andrzeja Kopacza

Jacek Zieliński, Janusz Jaśkiewicz

Benefit of prof. Andrzej Kopacz

W dniu 4 września 2009 r., podczas uroczystego otwarcia Ogólnopolskiego Symposium Naukowego „VI Usteckie Dni Onkologiczne” w Łebie, zorganizowano benefis prof. Andrzeja Kopacza, będący uwieńczeniem Jego wieloletniej pracy w Akademii Medycznej w Gdańsku (Ryc. 1).

W celu przedstawienia sylwetki i osiągnięć prof. Andrzeja Kopacza, obejmujących dorobek 43 lat pracy, przedstawiono poniżej dzieje Kliniki Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku.

Macierzystym oddziałem Katedry i Kliniki Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku był Samodzielny Oddział Chirurgii Onkologicznej, utworzony 31 stycznia 1970 r. Był on pierwszą placówką tego typu w Polsce Północnej. 1 sierpnia 1981 r., na bazie istniejącego Oddziału Chirurgii Onkologicznej, została powołana Klinika Chirurgii Onkologicznej, a następnie w 1990 r. powołano Katedrę i Klinikę Chirurgii Onkologicznej [1, 2].

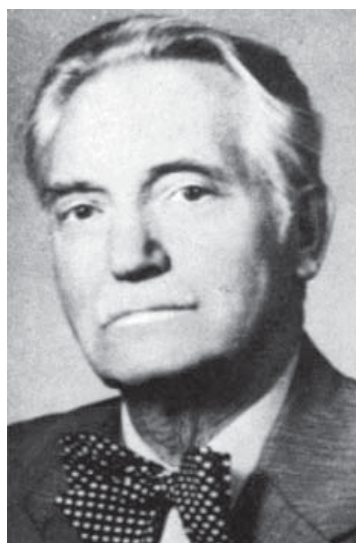
Pierwszym kierownikiem kliniki został dotychczasowy kierownik Oddziału, prof. Jerzy Giedroyć. Studia odbył w latach 1933-1939 na Wydziale Lekarskim

Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie (Ryc. 2). Do Gdańska przybył w 1946 r. Podjął pracę jako asystent oddziału chirurgicznego Szpitala Kolejowego w Gdańsku. Równocześnie pracował na oddziale Szpitala Miejskiego w Gdańsku, a także kontynuował rozpoczętą w Wilnie działalność dydaktyczną w Zakładzie Anatomii Prawidłowej Akademii Lekarskiej w Gdańsku, której kierownikiem w tym czasie był prof. Michał Reicher. W 1952 r. rozpoczął pracę w II Klinice Chirurgicznej Akademii Medycznej w Gdańsku pod kierunkiem prof. Kazimierza Dębickiego. W 1958 r. otrzymał stopień doktora medycyny na podstawie rozprawy pt. „Wartość wenografii śródmostkowej dla oceny węzłów chłonnych przymostkowych w raku sutka”. W 1965 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie pracy doświadczalnej pt. „Wpływ powolnego przerywania dopływu tętniczego na mięszs wątroby psa”. Stanowisko docenta otrzymał w 1968 r., a profesora nadzwyczajnego w 1977 r. Był członkiem wielu Towarzystw Naukowych, m.in. Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Towarzystwa Chirurgów Polskich,

Ryc. 1. Benefis prof. A. Kopacza – Łeba 4 września 2009 r.

Stoją (od lewej): Janusz Głuszek (Kielce), Jacek Zieliński (Gdańsk), Tomasz Jastrzębski (Gdańsk), Maciej Świerblewski (Gdańsk), Janusz Jaśkiewicz (Gdańsk), Jan Skokowski (Gdańsk), Zbigniew Zmarzlik (Gdańsk), Janusz Kruszewski (Gdynia)
Siedzą (od lewej): Iwona Stojcev (Słupsk), prof. Andrzej Kopacz (Gdańsk), Stanisław Romanowski (Gdańsk)

Ryc. 2. Prof. Jerzy Giedroyc

Polskiego Towarzystwa Onkologicznego, Polskiego Towarzystwa Gastroenterologicznego oraz członkiem Sociète Internationale de Chirurgie [1, 2].

Profesor Giedroyc stworzył podwaliny chirurgii onkologicznej w Gdańsku. Szczególne zasługi położył w zakresie chirurgicznego leczenia raka przełyku. Udoskonalił metody przedoperacyjnego przygotowywania chorych z rakiem przełyku. Olbrzymie doświadczenie zdobyte w leczeniu raka przełyku postawiły Go w rzędzie najbardziej cenionych znawców tego zagadnienia w Polsce [2, 3].

Kolejnym zagadnieniem, któremu poświęcił wiele czasu, był rak piersi. Celem wykrywania wczesnych postaci tego nowotworu prowadził masowe badania kobiet w zakładach pracy przy użyciu termografii płytowej. Profesor Giedroyc opracował własną metodę rozszerzonej mastektomii w leczeniu raka piersi. Wdrożył metodę biopsji cienkoigłowej w rozpoznawaniu raka piersi. Zajmował się także innymi problemami, m.in. czerniakiem złośliwym i nowotworami jelita grubego [3, 4].

Profesor Giedroyc był autorem lub współautorem 86 prac krajowych i zagranicznych. Wyszkolił wielu doświadczonych chirurgów. Był promotorem 7 przewodów doktorskich oraz opiekunem jednego przewodu habilitacyjnego [4].

Od 1 października 1986 r. kierownikiem kliniki został doc. Andrzej Kopacz (Ryc. 3). Studia medyczne na Wydziale Lekarskim AMG ukończył w 1963 r.. W 1965 r. zatrudniony został w ówczesnej II Klinice Chirurgicznej AMG, a po utworzeniu Instytutu, w Samodzielnym Oddziale Chirurgii Onkologicznej, należącym do Kliniki Chirurgii Klatki Piersiowej. Specjalizację I stopnia w zakresie chirurgii ogólnej uzyskał w 1968 r., a II stopnia – w 1972 r. W 1971 r. otrzymał stopień doktora nauk medycznych na podstawie pracy pt. „Wartość limfografii w praktyce klinicznej”. W 1973 r. i 1976 r. przebywał na stażach szkoleniowych w Instytucie Onkologii w Warszawie. W 1977 r. uzyskał specjalizację II stopnia w zakresie chirurgii onkologicznej. W 1983 r. nadano Mu stopień

doktora habilitowanego na podstawie rozprawy pt. „Możliwości wczesnego wykrywania raka sutka za pomocą badania fizykalnego i termografii płytowej w badaniach masowych”. W roku następnym otrzymał nominację na stanowisko docenta. W latach 1984-1990 pełnił funkcję wicedyrektora Instytutu Chirurgii. W 1986 r. objął kierownictwo Kliniki. W 1991 r. otrzymał stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1995 r. tytuł profesora. Profesor Kopacz jest członkiem wielu Towarzystw Lekarskich – krajowych i zagranicznych. W latach 1984-1991 pełnił funkcję zastępcy Dyrektora Instytutu Chirurgii [4].

Na dorobek naukowy profesora Andrzeja Kopacza składa się ponad 313 prac, w tym: prac oryginalnych, kazuistycznych, komunikatów zjazdowych oraz komentarzy do prac opublikowanych w *Polskim Przeglądzie Chirurgicznym* i *Nowotworach Journal of Oncology*. Profesor jest redaktorem i współautorem podręcznika pt. „Zakres chirurgii onkologicznej”, który ukazał się nakładem działu wydawnictw Akademii Medycznej w Gdańsku. Ponadto napisał rozdziały dotyczące czerniaka złośliwego skóry w dwóch podręcznikach dla studentów i lekarzy z dziedziny chirurgii ogólnej [2, 6]. Był członkiem redakcyjnym Komitetów Naukowych czasopism *Nowotwory Journal of Oncology* i *Videochirurgia*. Od 1996 r. do 2008 r. był członkiem Niezależnej Komisji Bioetycznej przy AMG [5].

Profesor w znacznym stopniu przyczynił się do wprowadzenia w Polsce skojarzonych metod leczenia raka przełyku. W diagnostyce przedoperacyjnej zastosował najnowsze metody, takie jak: badania kontrastowe przełyku, fiberoskopia połączona z biopsją, tomografia komputerowa, bronchoskopia. Dzięki udoskonaleniu diagnostyki, wnikliwej kwalifikacji chorych, skojarzeniu leczenia chirurgicznego z chemioterapią i radioterapią, zastosowaniu nowych technik operacyjnych, udało się zmniejszyć śmiertelność pooperacyjną do około 5%, a w ostatnich 3 latach śmiertelność okołoperacyjna nie przekroczyła nawet 3,5%. Postępem w leczeniu nieoperacyjnych postaci raka przełyku było wdrożenie laserowego udrażniania przełyku [6].

Ryc. 3. Prof. Andrzej Kopacz

Niezaprzeczalnie pionierskim osiągnięciem było wprowadzenie w 1995 r. hipertermicznej chemioperfuzji w leczeniu zaawansowanego czerniaka złośliwego i mięsaków tkanek miękkich, umiejscowionych na kończynach, przy użyciu krążenia pozaustrojowego. W 1999 r., wykorzystując doświadczenia w leczeniu czerniaka, zespół pod Jego kierunkiem wykonał po raz pierwszy w Polsce hipertermiczną chemioperfuzję jamy otrzewnej w rozsia- nym raku jelita grubego, a w 2000 r. w rozsia- nym raku żołądka [7, 8].

Profesor Kopacz jest niekwestionowanym autory- tetem w rozpoznawaniu i leczeniu raka piersi. W celu poszukiwania nowych metod diagnostycznych nawiązał współpracę z Zakładem Medycyny Nuklearnej (scynty- mammografia) oraz Politechniką Gdańską (mammo- grafia bioimpedacyjna). Wprowadził w klinice zabiegi rekonstrukcyjne oraz tzw. oszczędzające pierś. Te ostat- nie połączone z metodą uwidocznienia i wycięcia diagno- stycznego węzła wartowniczego [9, 10]. Wśród wielu zain- teresowań Profesora znajduje się historia, w tym również historia chirurgii gdańskiej. Jest autorem i współautorem wielu publikacji dotyczących dziejów chirurgii Akademii Medycznej i Regionu Gdańskiego [11-13]. Jednym z naj- ważniejszych celów działalności Profesora była działal- ność dydaktyczna, dotycząca studentów oraz lekarzy. Pod Jego kierunkiem specjalizację z chirurgii ogólnej uzyska- ło 19 lekarzy, a specjalizację chirurgii onkologicznej 19 lekarzy. Profesor Kopacz był promotorem 7 przewo- dów doktorskich oraz opiekunem 3 habilitacji. Ponadto recenzował wiele prac doktorskich i habilitacyjnych. Był konsultantem wojewódzkim w zakresie chirurgii onkolo- gicznej od 1995 r. do 2001 r.

Uczestniczył wielokrotnie w zjazdach krajowych i zagranicznych. Brał czynny udział w organizacji 2 zjaz- dów Sekcji Chirurgii Onkologicznej w Gdańsku w 1991 r. (czerniak złośliwy skóry) i 1994 r. (rak piersi). Jest współ- założycielem „Gdańskiego Towarzystwa Stomijnego” oraz „Gdańskiego Klubu Amazonek”.

Aktywnie uczestniczył w pracach licznych krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych, w tym Towar- zystwa Chirurgów Polskich (członek Zarządu Głównego 1995-2001), Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicz- nej oraz Sekcji Viscerosyntezy TChP, Polskiego Klubu Proktologii, Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Onko- logicznej (ESSO) i Europejskiego Towarzystwa Chirurgii Endoskopowej (EAES). W październiku 2001 r. został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz w tym samym roku, podczas uroczystego Jubileuszowego Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich w Warszawie, otrzymał godność Członka Honorowego TChP [4].

Pan Profesor oprócz interesującego i pełnego sukce- sów życia zawodowego posiadał i posiada także niemię- ckie życie prywatne. I tak, przez cały czas kolekcjo- nował muzykę lat 60. i 70., zbierając płyty z nagraniami i obecnie jest posiadaczem kilkuset CDs. Podróże po całym świecie pozostawiły wspomnienia, podtrzymywa- ne dzięki pamiątkom przywiezionym z różnych stron naszego globu. Udane życie, w którym tak wiele osiągnął

i przeżył zawdzięcza swojej rodzinie, a przede wszystkim żonie i synowi. Uwielbia także swoje wnuczki, którym poświęca swój wolny czas.

Pan Profesor pomimo, iż przeszedł na zasłużoną emeryturę, jest w stałym kontakcie z Kliniką. Zawsze służy radami zarówno dotyczącymi dalszego rozwoju kliniki, jak i kolegom w ich zawodowej pracy. Człowiek wrażliwy na ludzi, przyrodę i muzykę, gdyż mimo swojego wykształcenia medycznego, pozostał humanistą.

Dr n. med. Jacek Zieliński

Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej GUMed
ul. Dębinki 7
80-211 Gdańsk
e-mail: jaziel@amg.gda.pl

Piśmiennictwo

1. Sieńkowski E. Zarys dziejów Akademii Medycznej w Gdańsku. *Ann Acad Med Gedan* 1971; 1: 31-133.
2. Kopacz A. Jerzy Giedroyc (1916-1991). W: Bilikiewicz A, Machaliński Z (red.). 50 lat Akademii Medycznej w Gdańsku. *Ann Acad Med Gedan* 1995; 25: supl.4, 75-77.
3. Kopacz A, Jaśkiewicz J. Katedra i Klinika Chirurgii Onkologicznej. W: 50 lat Akademii Medycznej w Gdańsku. *Ann Acad Med Gedan* 1995; 25: supl.2, 129-136.
4. Kopacz A, Zieliński J, Świerblewski M i wsp. Dzieje Kliniki Chirurgii Onkologicznej Akademii Medycznej w Gdańsku w okresie 1970-2001. *Ann Acad Med Gedan* 2002; 32: 345-352.
5. Jastrzębski T, Kopacz A, Świerblewski M i wsp. Metoda znakowania „węzła „wartownika”: wskazanie do selektywnego wycięcia węzłów chłonnych w I stopniu zaawansowania klinicznego czerniaka złośliwego skóry. *Pol Prz Chir* 1996; 68: 267-273.
6. Giedroyc J, Kopacz A, Kucharski A i wsp. Wyniki odległe po chirurgicznym leczeniu raka przełyku. *Ann Acad Med Gedan* 1981; 11: 185-200.
7. Jastrzębski T, Kopacz A, Myśliwska J i wsp. Chemioterapia perfuzyjna w hipertermii u chorych z zaawansowanych miejscowo czerniakami kończyn. *Ann Acad Med Gedan* 1998; 28: 89-97.
8. Kopacz A, Jastrzębski T, Świerblewski M i wsp. Dwa pierwsze przypadki leczenia przerzutów do otrzewnej raka jelita grubego i raka żołądka za pomocą dootrzewnowej chemioterapii perfuzyjnej w hipertermii. *Pol Prz Chir* 2000; 72: 370-373.
9. Jastrzębski T, Kopacz A, Kruszewski W i wsp. Ocena węzła „wartownika” w raku piersi. W: Mackiewicz Z, (red.). *Wybrane Zagadnienia z chirurgii*. Tom 3. Warszawa: Fundacja Polski Przegląd Chirurgiczny; 1999, 148-152.
10. Zieliński J, Kopacz A, Jastrzębski T i wsp. Identyfikacja węzła wartownika w raku jelita grubego. W: Słusznik J, Stelmach A, Pabis A, Zieliński A (red.). *Nowotwory układu moczowego: postępy w chirurgii onkologicznej*. IX Zjazd Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej: XX Konferencja Naukowo-Szkoleniowa, Kielce 22 maja 2003, 61.
11. Kopacz A, Zieliński J, Skokowski J i wsp. Duktoskopia – nowa metoda diagnostyczna w chorobach nowotworowych i nienowotworowych piersi. W: IV Konferencja: *Diagnostyka i Leczenie Raka Piersi*, Warszawa, 14-16 kwietnia 2005; *Nowotwory J Oncol* 2005; 55, suppl. 2, 62.
12. Kopacz A, Zieliński J Historia chirurgii gdańskiej skalpelem pisana: Stanisław Sokół i Eugeniusz Sieńkowski *Ann Acad Med Gedan* 2004; 34: 161-172.
13. Zieliński J, Kopacz A, Kruszewski WJ i wsp. Zarys dziejów oddziałów chirurgicznych szpitali resortowych w Gdańsku w latach 1945-2000. *Ann Acad Med Gedan* 2003; 33: 277-290